

SZERETET

VALLÁSOS REFORMATUS EGYHÁZI FOLYÓIRAT

Alapított az 1906. esztendőben.

Alapította, szerkeszti és kiadja: TÖRÖK IMRE.

Megjelenik havonként Kisújszálláson.

Ezen egyházi képes hirdató évi díját az 1943.

évvel kezdődőleg évi 3.— P-re emeltük.

Kisújszállás

1943. október hó

Október a reformáció hónapja, október utolsó napja a reformáció emlékünnep. A szörnyű háború is ugyan tartja magát. Énekünk legyen Luther éneke: Erős Várunk nekünk az Isten! (236. dics.) és a Térj magadhoz drága Sion! (237. dics.) S készüljünk majd teljes szívünkkel az őszi úriszentvacsorához is!

1863—1943.

Van egy öreg könyvem, hűséges agg hívem örökül hagyta rám: esztendőkön, sőt évtizedeken át napról-napra feljegyezte abba, hogy milyen volt az idő, Budai, az öreg kovács. Ebből tudom, de meg apáink is emlékezetben hagyták, sokat-sokat beszéltek is erről, hogy rossz esztendő volt nagyon az 1863. Száraz esztendő! Meghasadozott a nagy szárazságtól a föld kérge, forgószelek szinte az égig verték a port, a porfelhő kereste volna azt a másik felhőt, az esőfelhőt, de csak nem találta. A jószágnak nem volt legelője. Messze tájakra elvándoroltak a kunok egy kis „zöldért“. No meg kútvíze is kellett voln' az állatnak, szomszamosan börtörkált, majd eldőlt a sezugény barom, merthisz' a délibáb vize nem lehetett neki elegendő elég.

Ilyesforma esztendő volt mindeddig e mostani 1943 is. Elnéztem sokszor a nyáron, hogy — mint ha beteljesedtek volna rajtunk a kisújszállási egykori tanítómester, Arnay János szavai:

Ég a napmelegtől a kopár szik sarja,
Tikkadt szöcskenyájak legelésznek rajta.
Nines egy árva fűszál a torzs közt kelőben,
Nines tenyérnyi zöld hely nagy határ mezőben.

S folytatja még imígyen is tovább:

Túl a tornyon, melyet porból rakott a szél...

Hát bizony az 1943 sem alábbvaló: tengerpénzt kér egy mázsa csöves tengeriért a „fekete piac“,

merthogy nem volt tengeritermés a nagy szárazság mián.

Node mostmár nagy napon írok. Nemcsak hogy ős első napja e mai a kalendárium-írók szerint, hanem hogy a mult éjtszaka jóltevő eső is paráholta a földi mezőt, s bizony ha nem lenne ezer bajunk egyéb, a háborúval, mi mással, még örömkönyveinket is beleögyelítettük volna a még reggeliben is csapkodó esőbe.

Ami megvolt, megvolt: én most arról szándékoznám írni, hogy: mi lesz 1943 végefélé? Az ősz! Istenem, de nehéz hónapok is voltak mindig is nekem az október, a november! Derülátó költő gyönyörűn megírta, hogy:

„Itt van az ősz, itt van újra,
Szép mint mindig énnekem,
Nem tudom én, hogy mi okból
Szeretem, de... szeretem...“

Én inkább a másik vershez hajlottam:

„Száll a madár, hull a levél,
Itt az ősz...“

„Reménységem, mint a madár,
Mint a levél, messze elszáll...“

Ősz, ősz... Nyugtalankodik egyszál malac az ölben, nines egy szemnyi tengeri a kamarán; s ugyan ásít a szoba kályhája, mert nemigen kap

se fát, se szemet az alföld-vidéki bank. Ősz, ősz!... Orosz mezőkön, korán beköszöntő hidegben fázik a strázsa s „idesanyám“ forró szeretete hiába gondol rá át ezermérföldön a fiúra, nem lesz attól ottantájt melegebb, nagy Oroszországban, ukrainai széles páskomokon.

Am elég lesz a nagyjő Isten nagy szeretete! Velünk volt, velünk lesz, megsegít, megtart, megszabadít. S ha a Koronakert—Vinkert nem ad is annyit, mint más esztendőben, apró a szőlőszem, meg leve is kevés... s bár nóta se hangzik majd tengerifosztáskor, de reménységünk meg nem szégyenít:

Lesz még szőlő, s lágy kenyér...

Velünk volt mindig s velünk is lesz, sohse hagyott el a gondviselő Isten!

Egy édesanyához, akinek fia „eltűnt“ az orosz harctéren

Százfelé írtam, hatalmasok ajtaján, szíven is kopogtattam a derék ifjúért, egy édesanya szivegyermekéért, akit magam is kedveltem, nem találok sehhol, csak ennyi a válasz: „Eltűnt“. Halálát nem hiszem. Reményem, hogyha egyszer elmúlnak a bajok, hazatér, mienk lesz!

Egy imádságot gondoltam ki, ide iktatom. Mintha az *édesanyja* mondaná az imát:

Mindenüttjelenvaló, mindentudó nagy Isten! Ki ott vagy a nagy orosz pusztaságokon, ott vagy az orosz falvak zsúpfedte hajlékaiban, ott vagy a brianszki erdő szövevényében, ott a nagy folyók tájain, hol régen egykor hun-magyar ős leventék űzték meg a csodaszarvast, ott vágy a szibériai nagy bányákban, ott a füst-koromlepte gyárak borzasztó gépei közt; ott vagy mindenkor mindenütt: látod-é az én drága gyermekemet, fiamat? Óh lásd meg és vigyázz reá, hozd vissza... majd.

Tudod, én Istenem!, hogy szüntelenül órá gondolok. Imádságom legelső szava őerte van, mikor felkelek reggel, vergődéses, nehéz éjtszakám után. Míg reggelimet készítek, ő miatta reszket meg kezem. Rágondolok s könnyem beléperég a tejescészébe; érte perég. A déli ebéd abroszát ha terítem, egy tányért neki készítek oda. S fáj, este, ha vetem az ágyat, minden gondolatom, szívem minden mozdulása ezt kérdezi: Hol hajtja le ő a fejét?

Te látod, Te tudod, én Istenem!, hogy a szívem nyugtalan, szinte beteg ő utána, ő miatta.

Óh Istenem, könyörülő Atyám! Hozd vissza őt egyszer nekem, nekünk. Teremtsd át szomorú, aggódó szívünket, fájdalmasra fordult egész világunkat. Te mindent megtehetsz, hisz' mindenható vagy! Hozd el a békességnek napját, amikor majd tündöklő hajnállá változik az egész világ bús éjtszakája! Mikor az én drága kincsem itt lesz köztünk, itt lesz velünk. Amikor nem lesz soha többé egyetlen sóhajom se, egyetlen panaszszavam se többé, csak örömkönnyem, csak áldó imádságom, csak dicséretmondásom, csak hálaénekem. A földig hajlok Előtted én Jóltevőm, én esodatévő Istenem!

Könyörülj, könyörülj, szánj meg Ūristen! Hallgasd meg reszkető szívem imádságát — a Te gyermekedért, a *Te* szent *Fiadért*, az Ūr Jézus Krisztusért. Ámen.

Krisztus meghalt... Krisztus feltámadott

Ötven esztendőnél tovább munkálkodtam, mint rendes lelkipásztor. Ez idő alatt mind a három egyházközségben, ahová Isten akarata rendelt, csak jóságot, csak szeretetet tapasztaltam híveim részéről. Roff, Kunhegyes, Kisújszállás népe — áldottak legyenek hozzám való kedvességükért, hűségükért!

Amit most írok tehát, nem keserűség iratja velem, hanem az a szomorúságos tapasztalás, amelyet egy régebbi hívem szavai nyomán iktatok ide.

1904. július 31-én, mikor Kisújszállásra beköszöntöttem, prédikációmba befoglaltam az Apostoli Hitforma szavait is az értünk meghalt, értünk még a sírból is visszatért Ūr Jézus Krisztusról. (Az Égből is eljövendő lesz még értünk, boldogságunkért: ez a hitem, noha „adventista“ nem vagyok!) Egyszer valamikor sóhajtozva beszéltem egy felebaráttal a világ rosszságáról. Emberi gyarlóság a panaszkodás! Azt mondja a felebarátom, bölcs ember: Meghalt a Krisztus... Nehány másodpernyi szünet után így folytatta beszédét nagy hittel: De feltámadott...

Meghalt a Krisztus! — elgondolkoztam ezen s úgy találtam, hogy manapság csakugyan sokrészben meg van halva a Krisztus, a szeretet, a jóság... a szívekben. Minden szív mintha egyegy kriptá volna az arimathiai József temető-kertjében. Meghalt a szeretet, a jóindulat... Ūnzők lettünk iszonyú mértékben. Csak mi boldoguljunk, más ne boldoguljon! Csak nekünk legyen, más éhen veszhet, kínlódhat, nyomoroghat. Legyen bár üres az ólja, padlása, kamrája, csak nekünk legyen minden. Más megfagyhat majd a télen, csak a mi fásólunk rendben legyen s egy kazal szalma ott viritson az udvarunkon. Csak mi! Csak mi! — Bizony meghalt a Krisztus — jól monád, felebarátom.

Én meghallgattam a te beszédedet, te meghallgasd meg az enyémet. Én azt mondom, hogy aki meghalt vala, a Krisztus... feltámadott. A Krisztust egykor emberek ölték meg, de Isten feltámasztotta. Most is feltámasztja.

Átzúg rajtunk a szörnyű háború, vastalpai alatt szinte összenyomorodik minden szív, fronton és front mögött. Ám a sok szenvedés, nélkülözés, inség — jó tanítómesterek. Én látom már most is a megmozdulásokat. Szegények jobban boldogulnak, mint valaha, árvák, elhagyottak iránt nagyobb a könyörület. Kiktől elvette a háború a kenyérkeresőt, kezek nyúlnak feléjük, mint ha a Feltámadott nyujtaná kezeit. Álmomban is, ismétlem és szinte hallom a Krisztus szavait: Bizatok, én meggyőzőm a világot. Minden házba betér Ū láthatatlanul, mintahogy betért az emmausi tanítványok hajlékába, hívásukra, mikor immár alkonyodott, a nap aláhanyatlott. Csak hívjátok azért, kiknek lehanyatlott napotok s ő — a Feltámadott, — bemegyén.

S ahol Ū ott van, szűnik a jajszó, a bús sóhajtas, a reménytelenség, a kétségbeesés. Hajnaltámadattá lesz az alkonyat, erővé az ellankadás. Óh csak hívjátok: Aki meghalt vala, feltámad.

Ez az én hitem, ez az én próféciám. Ū általa jót hoz majd még a szörnyű háború is. A legrosszabból kijön a legjobb, nyomorúságokból a boldogulás, mint sírból az Élet!

Csak hívjátok hittel, imádsággal, s Ū eljő — hiszen meg is ígérte.

DÁVID
ÉS GÓLIÁT.

(I. Sámuel
17, 17—51.)

Kémeri Kálmánék Pali fia koporsójánál

Ma nyíltak meg nálunk az elemi iskolák. Kődorong kun városunk utcáin. Az öreg Alber' harangozó kongatja a nyolcórást. Kinyitnak rendre az utcaajtók s megy-megy a sok apródiák, hátukra akasztva a táská, abban a sok „fegyver“: tábla, ABC, palavessző. Így volt ez ezelőtt 18 esztendővel is. Kémeriektől is indult a Pali gyerek az iskolába. „Oszt' vigyázz az úton, Palikám. Szekér is jár, rossz kutyák is kóborognak“ — így az édesanya.

Tizenegy óra lett. A Pali édesanyja harmadszor-e, negyedszer-e? nézett ki az utcára, pedig volt dolga özön: Jön-e már az a gyerek? Jött is nemsokára, szaladt, szinte repült az édesanya karjai közé. Aztán ledobta bent a sutra a táskát s vágatott ki az udvarra a kis esikóhoz vagy a Bodri kutyához, meg az utcára, a pajtásokhoz. Ez volt az első „leszerelés“-e.

Később ezután egy tucat-esztendővel katona lett, elment a Pali gyerek. Eltelt valahogy a katonáskodás ideje is. Dübörögtek a vonatok, jobbra-balra, ki Budapestnek, ki Debrecennek. „Úgy dobog ma a szívem“ — így szól egyszer egy asszony, a Pali édesanyja a házanépéhez, otthon. „Nagyon

dobog!“ S íme, esikorog az utcaajtó és abban a percben egy félig katona, félig civil ifjú köszön el egy-két pajtásától az utcán s belépve az udvarra, köszön, tán az öreg eperfának, vagy igen: az édesanyjának: Jónapot adjon Isten! és már szalad, szinte repül az édesanyja karjai közé... Pali köszön... az édesanyja sikolt örömeiben: „Leszerelt a Pali gyerek!“

*

1943 őszelő-hónap huszonhetedik napját írjuk most. Délután négy óra. Nagy riadalom, futkosás, zokogás van a Kémeriek házában. Mi baj lehet? Mi baj lehet? Rendezkedő szó hangzik: „Harang szóljon, szép világos, gyöngyszín legyen a koporsó!“ Egy édesanya meg a kis nőtestvér szegfűvirágot tép a kiskertben „valaki“ szívére s az a valaki odabenn fekszik, halott-sárga arccal, felkötve az álla: 24 esztendő! Obsitot adott kezébe az Úr. — És a Marjalaki-utca egyik kis házában ott van már minden, láttam: koporsó, szemfedő, és ott fekszik a Pali gyerek némán, mozdulatlanul, szívében szegfűbokrétával.

Áldott legyen! Áldott legyen!

A B. F. R. A.

— Kedves halottaink emlékezete. —

Az ős emlékezésre hívja az embert. Arra gondolunk, ami volt s már nincs. Viruló virágra, amely elhervadt, szép zöld lombra-levélre, mely földre omlik. S emberekre, testvéreinkre, akik elpihennek.

ZÖLDY JÓZSEF is elpihent, kedves patikásunk, presbiterünk testvére. A másik halott testvérére is emlékezünk még, aki bűbajos hegedűművészetével egykor megfogta a lelkünket. Most meg íme, József, a másik testvér hajtotta le utolsó álmra a fejét, itt hagyta szép szöleit Hevesben, itt, sok küzdésének, vívódásának színterét, a földet, egyetlen testvérét, rokonait, szeretteit: a Zöldy, Szendrey, Szathmáry családot s engem, jóbarátját, kit áldott emlékezés fűzött öhozzá, mikor réges-régen boldogan éltünk, szolgáltunk amott, a Tiszamentén, nem-nyírt fiatalságunk szép zsenge korában. Isten legyen vele messze sírjában is s ott még messzebb, az egekben!

*

ÖZV. DOMOKOS IMRÉNÉ SZÉKELY ESZTER testvérünk is „elment“ az örök világba, az örök boldogságba, nemrég elpihent hitvese után. Az arany menyekző kedves napja még él emlékeztünkben. Hogy újították meg a szent esküt, a „holtomiglant — holtodiglant“! S megtartották! Mostmár ott vannak örökké is együtt! Hajh, Debrecen!, hol elmondták az első esküt! Temetésekor, az első őszi hónap első napján éppen, tán magától is megkondult a debreceni nagy Rákóczi-harang. Áldott legyen emléke a boldogultnak s a miatta fájó szívek gyógyuljanak meg a vigasztaló Szentlélek által.

*

ÖZV. KUBINSZKY LÁSZLÓNÉ KISS RÓZA asszony is szép magas kort ért, 86 esztendő, mint az a tisztas úriasszony, akiről az iméntiekben írtam. Még híven emlékezünk elhunyt hitvesére, a daliás Kubinszky Lászlóra, aki bár lengyel eredetű, de hív magyar volt s társadalmi életünkben jelentékeny részt vett egykor. A most boldogult nagyasszonyt itt is sokan megkönnyezték, Hevesben s Kunhegyesen is fájó szívvel emlegetik rokonai, szerettei. Isten vigasztalja őket! Az elköltözöttet pedig áldja meg a nyugodalmában!

*

Nemrégben írtunk városunk egyik dicsekedésének, Tóth Gy. István győri igazgató-főmérnöknek jubileumi örömnepéről s most íme, gyászáról kell emlékeznünk. Hitvese: sz. **FRANEK KAROLA** augusztus 23-án, boldog házasságuk 20. évében visszaadta lelkét Istennek. Bánatos férje s három gyermeke, rokonai amott, itt városunkban özyegy férjének édesanyja s testvérei — sokan gyászolják a korán elköltözött tisztas úrinőt. A gyászjelentésen ezt olvassuk: „Legyen meg, Uram, a Te akaratod!“ Ámen.

*

VILKI JÁNOS öregrendű tisztas kun gazdát három nappal temettük azután, hogy b. e. Kubinszky Lászlóné asszonyt eltemették (szept. 15-én). Próbáltatásokkal teljes élet volt a Vilki János testvérünké, testében erőtelen volt, látását

is elvesztette, de mindezek ellenére is híven érdeklődött a világfolyása iránt az utolsóig. A „Szeretet“ újságnak is egyik leghívebb pártolója volt. Szeretteivel együtt hát én is gyászolom, áldja meg az Isten ott is, hova elment közülünk, ahol nyilván látja már ama láthatatlanokat, ahol nincs portestnek nyomorúsága, szenvedése! És áldja meg az Isten vigasztalódással házanépét, barátait, szomszédait, kik sokszor töltöttek kedves órákat az idő rendiben a mostmár boldogult jó emberrel!

*

Folyton zeng-kong fülünkbe-szívünkbe így ősziidőn a bús harangszó, gyászt hirdet: **ÖZV. BALOGH BÁLINTNÉ SZÜCS JULIÁNNA** nagyasszony is itt hagyta e földi életet, s abban szeretteit. **OLÁH MIHÁLY** testvérünk is koporsóba tért élete delén. **JANÓ ENDRE** is bevégezte földi pályáját 58 éves korában, s az erős angyal, a Halál **K. KOVÁCS LAJOSNÉ KÉSMÁRKI ERZSÉBET** testvérünket is legyőzte. Pihenjenek A B. F. R. A.!

LINDENI SCHLAUCH LŐRINC tart. százados, több katonai érdemrend, német vaskereszt, török félhold és „Lyakat“-rend tulajdonosa stb., az egykori nagyváradi bíboros püspök unokaöccse szept. hó 23-án sok szenvedés után elhunyt itt Kisújszálláson. Temetése Pécsent ment végbe. Áldott legyen halálában, özvegye, szerettei, neves, nagy család, miatta való méltó gyászukban!

*

Lapzárta után érkeztek a bús jelentések református egyházunk több gyászáról:

TÓTH LÁSZLÓ nyug. lelkész 76 éves korában türkevei rokonai között nyugodott el;

BOROSS AMBRUS igazgató-tanító Karcagon, 87 éves korában;

ZAGYVA IMRÉNÉ STEFANOVSKY EMMA, a kenderesi egyház volt tanítónője, boldog házasságának ötödik évében.

Vadai Béla élesdi ref. lelkész, bihari esperes fia, volt gimn. igazgatónk unokaöccse, ifj. **VADAI BÉLA** tart. tűzérzész (szept. 23-án, 28 éves korában) és **ILLYÉS ENDRE** mérnök, műszaki tanácsos szept. 23-án, 52 éves korában, — mindketten baleset következtében, tragikus halállal elhunytak.

Legyenek áldottak porladásukban is, akik elpihentek s a sok-sok miattuk fájó szív találjon a minden vigasztalások Atyjánál vigasztalódást, könnyebbülést!

Zárszó

Kedves Olvasók! Ez alkalommal, mivel a cink drága, vagy talán nincs is már, szegény kis újságom nem „képes“ folyóirat, hanem „kép“-telen, t. i. képnélküli. Ezért is, hogy „képes“ lehessen, szeretetteljes bizalommal kérem az újságom legutóbbi számából az utolsó cikk szíves elolvasását, s tehát a minél hathatósabb anyagi támogatást.

T. I.

A Szeretet szerkesztősége és kiadóhivatala:
Kisújszállás, Széchenyi-utca 23.
Csekkszám: 23.002.

Sylvester Irodalmi és Nyomda Intézet Rt., Bpest.

Fel. vezető: Schlitt Henrik.